

УДК 378.016:811.112.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/29.209308>**Ірина БАРТОШ,***orcid.org/0000-0003-1015-4743**аспірант кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Чернівці, Україна) irinabartosh1321@gmail.com*

ВІДБІР НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ УМІНЬ УСНОГО МОВЛЕННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ

У статті окреслено одиниці та критерії відбору навчального матеріалу для формування у майбутніх соціальних працівників умінь усного мовлення німецькою мовою. Під навчальним матеріалом розуміють спеціально відібраний і методично організований матеріал, зорієнтований на презентацію і засвоєння в процесі навчання; включає тексти, що звучать та є письмовими. Одиницею відбору навчальних матеріалів визначено німецькомовний текст різної форми подачі: це аудіо- та відеофонограми, а також письмові тексти, що містять приклади діалогічного та монологічного мовлення. Такий метод відбору зумовлюється розширенням діапазону відбору навчального матеріалу, оскільки аудіо-, відеофонограми та письмові тексти містять приклади мовленнєвих конструкцій усного мовлення, необхідних у роботі соціального працівника. Також дані навчальні матеріали є лексично наповненими, сприятимуть ознайомленню студентів із різними видами проблемних ситуацій та підвищуватимуть мотивацію до навчання. Під поняттям «критерії відбору» розуміємо основні ознаки, за допомогою яких якісно та кількісно оцінюється текстовий матеріал з метою використання/невикористання його як навчального матеріалу. Було проаналізовано сучасні роботи з питання визначення критеріїв відбору навчального матеріалу. Визначення критеріїв відбору навчальних матеріалів для формування в майбутніх соціальних працівників умінь усного мовлення здійснювалось з урахуванням таких факторів, як професійні обов'язки соціальних працівників, суб'єкт та мета навчання, вимоги програм та результати дослідження вчених. З урахуванням зазначених факторів ми визначили такі якісні критерії: 1) автентичності, 2) тематичності, 3) новизни та актуальності, 4) мотиваційності, 5) ситуативності, 6) авторитетності джерела, 7) професійної спрямованості, 8) домінуючої ролі відеоряду над аудіорядом, 9) лексичної насиченості. У межах окреслених критеріїв відбору були визначені такі кількісні критерії, як тривалість звучання та темп мовлення.

Ключові слова: навчальний матеріал, одиниці відбору, усне мовлення, критерії відбору навчальних матеріалів.

Iryna BARTOSH,*orcid.org/0000-0003-1015-4743**Graduate Student of the English Philology and Methodology Department
of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Chernivtsi, Ukraine) irinabartosh1321@gmail.com*

SELECTION OF LEARNING MATERIAL FOR THE FORMATION OF GERMAN ORAL SPEECH FOR THE FUTURE SOCIAL WORKERS

The article outlines the units and criteria for selecting learning material for the formation of German oral speech for the future social workers. Under the learning material is understood specially selected and methodically organized material focused on the presentation and learning in the learning process; includes texts that sound and are written. The unit of selection of learning materials is the German text of various forms of presentation: audio and video phonograms, as well as written texts containing examples of dialogical and monologue speech. This method of selection is due to the expansion of the range of selection of learning material, as audio, video and phonograms and written texts contain examples of speech structures of oral speech required in the work of a social worker. Also, these learning materials are lexically filled and will help to acquaint students with different types of problem situations and increase motivation to learn. Under the concept of selection criteria we understand the main features by which qualitatively and quantitatively evaluated textual material in order to use / not use it as educational material. Modern works on the definition of criteria for selection of educational material were analyzed. The criteria for selecting learning materials for oral instruction were determined by considering such factors as the professional responsibilities of social workers, the subject and purpose of training, program requirements and the results of research by scientists. Considering these factors, we have identified the following qualitative criteria: authenticity, subjectivity, novelty and topicality, motivation, contextuality, authority of the source, professional orientation, the dominant role of the video series over the audio series and lexical saturation. Within the outlined selection criteria, the following quantitative criteria were defined, such as sound duration and speech rate.

Key words: learning material, selection units, oral speech, criteria for selection of learning material.

Постановка проблеми. Інтеграція нашої країни у світову спільноту відкриває можливості для розвитку держави та налагодження соціально-економічних, політичних та культурних відносин з країнами світу. Це зумовлює проведення різноманітних зустрічей, обмін досвідом, відкриває можливості для наших студентів навчатись у закордонних вузах, для того щоб запроваджувати певні ідеї світового розвитку в різні сфери життя нашої держави. Однією з таких сфер є соціальна робота. Важливим аспектом в навчанні майбутніх соціальних працівників усного мовлення німецькою мовою є відбір навчального матеріалу, оскільки на основі відібраного матеріалу створюється комплекс вправ, що є джерелом ефективного формування необхідних умінь та навичок у професійній діяльності: це вміння аналізувати велику кількість інформації, вміння аргументувати свою думку, переконувати, вміти виявляти проблеми, застосовувати на практиці свої знання, вміти взаємодіяти та спілкуватись.

Аналіз наукових досліджень показав, що проблема відбору навчального матеріалу є багатогранною та актуальною. Висвітленням проблеми відбору навчального матеріалу займалась низка науковців, серед яких І. П. Задорожна (організація самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетентністю), В. В. Черниш (формування у майбутніх учителів професійно-орієнтованої англомовної компетентності в говорінні), М. І. Бурак (формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно-орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікативної компетентності), О. В. Бабюк (навчання монологічного мовлення студентів сфери туризму), Н. Я. Скіба (формування іншомовної комунікативної та методичної компетентності майбутніх викладачів для економічних спеціальностей), І. В. Скріль (навчання англомовної лексичної компетентності в говорінні студентів готельно-ресторанної справи), І. О. Сімкова (навчання професійно-орієнтованої дискусії студентів інженерних спеціальностей), Л. В. Боднар (навчання монологу студентів технічних спеціальностей).

Проте проблема відбору навчального матеріалу для навчання усного мовлення майбутніх соціальних працівників донині залишається невирішеною.

Тому **метою статті** є визначення критеріїв відбору навчального матеріалу для навчання усного мовлення майбутніх працівників соціальної сфери німецькою мовою.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення поставленої мети ми визначили такі завдання:

визначити одиницю відбору навчального матеріалу та проаналізувати критерії відбору навчального матеріалу.

Під навчальним матеріалом розуміють спеціально відібраний і методично організований матеріал, зорієнтований на презентацію і засвоєння в процесі навчання; включає тексти, що звучать та є письмовими (Синекоп, 2017: 167). Для того щоб визначити одиниці та критерії відбору навчального матеріалу, ми зважали на певні фактори, що впливають на відбір, такі як особливості професійних обов'язків соціальних працівників; суб'єкт та мета навчання; вимоги програм; результати дослідження вчених. У контексті нашого дослідження навчання усного мовлення включає навчання діалогічного та монологічного мовлення.

Тому, спираючись на все вищесказане, основною базовою одиницею відбору навчального матеріалу для навчання усного професійно-орієнтованого мовлення німецькою мовою майбутніх соціальних працівників визначаємо німецькомовний текст різної форми подачі, тобто аудіо- та відеофонограми, а також письмові тексти, що містять приклади діалогічного та монологічного мовлення. Відбір таких текстів зумовлюється розширенням діапазону відбору навчального матеріалу (Бурак, 2020: 84), тексти міститимуть приклади мовленнєвих конструкцій та технік, необхідних у роботі соціальному працівнику, а також є лексично наповнені, сприятимуть ознайомленню студентів із різними видами проблемних ситуацій та підвищуватимуть мотивацію до навчання.

Тепер обґрунтуємо критерії відбору навчального матеріалу.

Під поняттям «критерії відбору» розуміємо основні ознаки, за допомогою яких якісно та кількісно оцінюється текстовий матеріал з метою використання/невикористання його як навчальний матеріал (Бориско, 2000: 116). З метою визначення критеріїв відбору навчальних матеріалів для формування у майбутніх соціальних працівників умінь усного мовлення німецькою мовою ми звернулись до результатів сучасних досліджень із цієї проблематики. М. І. Бурак у своєму дослідженні визначає такі критерії відбору: автентичності, мотиваційної цінності, тематичності, новизни, варіативності, відповідності рівню англомовної комунікативної компетентності студентів, проблемності, авторитетності та доступності джерела, потенціалу для формування інформаційно-комунікативної компетентності. О. В. Бабюк окреслила такі критерії, як автентичність, тематичність, професійна інформативність і практична цінність, ситуативність, доступність та

посильність, соціокультурна цінність, взірцевість, достатня лексична насиченість, авторитетність джерела, домінування відеоряду над аудіорядом. У дослідженні С. В. Скіби знаходимо критерії відбору навчального матеріалу: автентичності, професійної спрямованості, тематичності, актуальності інформації, зразковості, методичної цінності. І. О. Сімкова окреслила такі критерії, як автентичність, професійна спрямованість, інформаційна насиченість.

Узагальнюючи досвід учених щодо проблеми визначення критеріїв відбору навчального матеріалу, ми виділили такі:

1. Автентичність
2. Тематичність
3. Новизна та актуальність
4. Мотиваційність
5. Ситуативність
6. Авторитетність джерела
7. Професійна спрямованість
8. Домінувальна роль відеоряду над аудіорядом
9. Лексична насиченість

Розглянемо детальніше окреслені вище критерії відбору навчального матеріалу для навчання німецькомовного усного говоріння майбутнім соціальним працівникам.

Проаналізовані нами критерії дозволили виявити, що домінантним у процесі добору навчального матеріалу професійно-орієнтованої спрямованості є критерій *автентичності*. Як зазначає І. І. Халеева, критерій автентичності забезпечує використання матеріалів, які носії мови продукують для носіїв мови, а не для навчальної ситуації (Халеева, 1989: 193). Такі матеріали відображають ситуації, так би мовити, «реального» життя і переслідують реальний намір спілкування (Civegna, 2005: 168).

На нашу думку, використання автентичних матеріалів у процесі навчання німецькомовного усного мовлення майбутніх соціальних працівників має велике значення. Автентичні матеріали містять приклади особливостей усного мовлення німецькомовного соціального працівника, які неможливо знайти в навчальних матеріалах. Автентичні тексти насичені професійно-орієнтованою лексикою та відображають певні лінгвістичні особливості мови німецькомовного соціального працівника. Відповідно, ми погоджуємось із думкою Голуб про те, що автентичний текст дозволяє майбутнім фахівцям розширити словниковий запас, збільшити запас вузькоспеціалізованої, професійної та наукової лексики, ознайомитись із типовими жанрово-стильовими ознаками, характерними для фахового дискурсу (Голуб, 2010: 289). Це є хорошою основою для тренування аудіювання та аудіо-візуальної компетенції, що, як наслі-

док, може стати основою для предметного обговорення почутого та побаченого у формі коментарів чи дискусії (Muckenhaupt, 2000: 13).

Автентичні матеріали повинні сприяти формуванню відповідних навичок та вмій, презентувати мовну інформацію відповідного рівня, реалізувати принцип проблемності, створювати можливості для інтерактивного навчання (Дьячкова, 2014: 83).

Тому вважаємо, що використання автентичних матеріалів грає велику роль для професійного становлення майбутніх соціальних працівників, оскільки перегляд автентичних відеоматеріалів дає змогу студентам звертати увагу на особливості безпосередньо роботи німецькомовного соціального працівника, якими техніками він користується, на його міміку та жести.

Наступним ми визначаємо критерій *тематичності*. Даний критерій означає відбір матеріалів згідно з тематикою, визначеною навчальною програмою. Ми погоджуємось з думкою Голуб, що формування матеріалу варто робити таким чином, щоб з кожної теми було можливо виділити підтеми й утворювати певну низку взаємопов'язаних підтем із проблемними задачами (Голуб, 2010: 31).

Нами були проаналізовані як українські, так і німецькі навчальні програми з предмету «Соціальна робота».

Проаналізовані програми дозволили нам виділити такі тематичні блоки, в межах яких ми здійснюємо відбір навчальних матеріалів:

- Соціальна робота з дітьми та підлітками;
- Допомога залежним;
- Допомога сім'ям;
- Соціальна робота з людьми похилого віку;
- Допомога жінкам;
- Соціальна робота з біженцями;
- Допомога людям з фізичними вадами.

Тексти фахової тематики повинні відповідати останнім тенденціям спеціальності та відображати актуальну тематику. Тому наступним критерієм є *новизна та актуальність* навчальних матеріалів. Постійні зміни в суспільстві, його активний розвиток та насиченість світу різноманітними подіями зумовлює виникнення нових соціальних явищ та понять. Таким чином, відібраний матеріал повинен містити сучасну та актуальну інформацію щодо проблематики сфери соціальної роботи. Тому пошук навчальних матеріалів здійснювався на просторах різноманітних інтернет-джерел, які містять актуальну інформацію та проблематику соціальної сфери.

Логічним доповненням цього критерію вважаємо критерій *мотиваційності*. Ми погоджуємось

із думкою Н. І. Гупка-Макогін, що даний критерій передбачає здатність навчальних матеріалів мотивувати майбутніх соціальних працівників до виконання завдань через відповідність навчальних матеріалів навчальним потребам та інтересам студентів, наявність у них особистісно значущого змісту, професійну спрямованість (тобто вагомість для подальшої професійної діяльності), стимулювання навчальної та комунікативної активності завдяки моделюванню проблемних ситуацій професійно-орієнтованого усного спілкування в академічних умовах (Гупка-Макогін, 2016: 74).

Також важливість цього вбачаємо в стимулюванні студентів до пошуку вирішення проблемних ситуацій, самостійного навчання.

Як зазначає Гупка-Макогін, значну мотиваційну цінність мають відеофонові завдяки таким екстралінгвістичним факторам, як музика, світлові рішення, зовнішність героїв чи учасників спілкування, кадри реальних подій (Гупка-Макогін, 2016: 74).

Критерій *ситуативності* передбачає підбір текстів із демонстрацією поведінки спеціалістів соціальної сфери в контексті різних ситуацій. Як зазначає Баб'юк, тексти, що відібрані за критерієм ситуативності, стимулюватимуть навчальну і мовленнєву активність студентів, створюючи можливості та ситуації для висловлення власних суджень чи презентації певної інформації (Баб'юк, 2019: 90).

Необхідною складовою частиною ситуації є присутність у ній новизни, необхідної для аналізу та пізнавальної потреби. Результатом залучення ситуації в процес навчання має стати засвоєння певних знань, навичок, умінь, способів діяльності, розвиток відповідних компетентностей у процесі пошуку шляхів розв'язання проблемних ситуацій (Скріль, 2020: 108).

Ще одним критерієм відбору навчального матеріалу ми визначаємо *авторитетність джерела*. Підбірку автентичних джерел ми насамперед робимо з мережі Інтернет. Питанням соціальних проблем людства присвячено чимало відеоблогів, сайтів чи каналів на просторах Ютуб.

Проте для застосування таких матеріалів ми звертаємо увагу на відповідність представленої інформації сучасному стану соціальної роботи в Німеччині, а також на особливості мовного та мовленнєвого оформлення представлених висловлювань. Звісно, даний критерій варто застосовувати для відбору джерел й іншого характеру.

Наступним критерієм, необхідним для якісного добору навчальних матеріалів, визначаємо критерій *професійної спрямованості*. Велике значення

для навчання німецькомовного усного мовлення майбутніх соціальних працівників є відбір саме професійно-орієнтованого матеріалу, оскільки, як наголошує С. Зонтова, такий матеріал містить стимули, що безпосередньо впливають на мотиваційну сферу студентів, викликаючи їхню зацікавленість і розумово-мовленнєву активність (Голуб, 2010: 77).

Фаховий інтерес, безпосередньо пов'язаний з усвідомленням необхідності, тобто потреби професійного зростання, призводить до раціональних дій студентів, що спрямовані на отримання відповідних професійно-орієнтованих знань, навичок і вмінь. Крім того, зміст текстів повинен відповідати програмам з фахових дисциплін (Синеккоп, 2017: 168).

Ще одним важливим критерієм визначаємо критерій *домінуючої ролі відеоряду над аудіорядом*. Переважаюче становище відеоряду сприятиме кращому розумінню змісту побаченого та почутого. До того ж відеосюжет містить візуальну інформацію про місце події, зовнішній вигляд і невербальну поведінку учасників спілкування; зоровий ряд допомагає краще запам'ятати мовні структури, розширити вокабуляр (Зайцева, 2013: 29).

Наступним критерієм відбору необхідного навчального матеріалу є *лексична насиченість*. Сфера соціальної роботи як наука знаходиться на перетині різноманітних наук, і її термінологічний апарат характеризується наявністю великої кількості термінів. Тому важливість застосування цього критерію зумовлюється необхідністю наявності в текстах фахових лексичних одиниць (як відомих, так і невідомих), які в процесі навчання усного мовлення будуть застосовуватися студентами під час формування усних висловлювань у формі діалогів та монологів. Погоджуючись із думкою О. В. Баб'юк, вважаємо, що тексти не повинні бути перенасиченими новими лексичними одиницями, оскільки це спричинить труднощі в сприйнятті та розумінні тексту (Баб'юк, 2019: 91).

Актуальним для нашого дослідження вважаємо також розглянути такі кількісні критерії, як *тривалість звучання та темп мовлення*, які відносяться до аудіо- та відеоматеріалів.

Критерій *тривалості звучання* залежить від методичної мети прослухованого тексту. Під час роботи безпосередньо на занятті оптимальним часом для прослуховування є 6–7 хвилин, оскільки цього часу досить для сприйняття прослуханої інформації (Щукина, 2009: 161).

Щодо *темпу мовлення*, як для прослуховування прикладів діалогічного, так і монологічного мовлення рекомендованим темпом мовлення є середній

тем, де для діалогічного мовлення обсяг тексту становитиме 250–300 слів (10–40 реплік) (Скріль, 2020: 113), а для монологічного мовлення – 140–150 слів за хвилину (Баб'юк, 2019: 93).

Висновки. Таким чином, для навчання усного мовлення майбутніх соціальних працівників німецькою мовою нами були визначені одиниці відбору навчального матеріалу – аудіо- та відеофонові грами, а також письмові тексти, що містять приклади діалогічного та монологічного мовлення. Зважаючи на особливості професій-

них обов'язків соціальних працівників, суб'єкт та мету навчання, вимоги програм та результати дослідження вчених, ми виділили такі критерії відбору навчального матеріалу для навчання усного мовлення майбутнім соціальним працівникам німецькою мовою: якісні: автентичність, тематичність, новизна та актуальність, мотиваційність, ситуативність, авторитетність джерела, професійної спрямованості, домінуючої ролі відсереду над аудіорядом, лексична насиченість, кількісні: тривалість звучання та темп мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баб'юк О. В. Формування професійно орієнтованої англійської компетентності в монологічному мовленні майбутніх фахівців сфери туризму : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Тернопіль, 2019. 276 с.
2. Бориско Н. Ф. Теоретические основы создания методических комплексов для языковой межкультурной подготовки учителей иностранного языка (на материале интенсивного обучения немецкому языку) : дисс. ... докт. пед. наук : 13.00.02. Киев, 2000. 508 с.
3. Бурак М. І. Взаємопов'язане формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Тернопіль, 2019. 247 с.
4. Голуб І. І. Критерії відбору навчального матеріалу в професійно орієнтованому навчанні англійської мови. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Психологія і педагогіка*. 2010. № 15. С. 286–295.
5. Голуб І. Ю. Формування у майбутніх викладачів соціокультурної компетенції у процесі вивчення німецької мови після англійської : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 ; Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2010. 368 с.
6. Гупка-Макогін Н. І. Навчання майбутніх фахівців з міжнародної економіки професійно орієнтованого англійського аудіювання у процесі самостійної роботи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Тернопіль, 2016. 286 с.
7. Дьячкова Я. О. Формування професійно спрямованої англійської компетентності в говорінні у майбутніх правознавців : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 ; Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2014. 317 с.
8. Зайцева І. В. Відбір матеріалів для навчання майбутніх філологів англійської мови на основі проблемних ситуацій. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Сер.: Педагогіка та психологія*. 2013. С. 26–34.
9. Синькоп О. С. Відбір навчальних матеріалів для диференційованого навчання професійно зорієнтованого англійського спілкування майбутніх фахівців з інформаційних технологій. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2017. № 3. С. 164–172.
10. Скріль І. В. Формування професійно орієнтованої англійської лексичної компетентності в говорінні у майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи з використанням автентичних відеоматеріалів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Тернопіль, 2020. 287 с.
11. Халеева И. И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи. Москва : Высшая школа, 1989. 238 с.
12. Шукина И. В. Методика построения многоуровневой модели обучения аудированию в системе профессиональной подготовки учителя иностранного языка : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Москва, 2009. 261 с.
13. Civegna K., Authentische Texte. In: Krechel, H.-L. (Hrsg.), *Mehrsprachiger Fachunterricht in Ländern Europas*. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 2005. S. 168–172.
14. Muckenhaupt M. *Fernsehnachrichten gestern und heute*. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 2000.

REFERENCES

1. Bab'iuik O.V. Formuvannia profesiino oriietovanoi anhlomovnoi kompetentnosti v monolohichnomu movlenni maibutnikh fakhivtsiv sfery turyzmu [Development of Professional English Competence in Spoken Production of Prospective Specialists in the Field of Tourism] Qualified scientific work for a Candidate Degree: 13.00.02. Ternopil, 2019. 276 s [in Ukrainian].
2. Borysko N. F. Teoretycheskye osnovy sozdaniya metodycheskykh kompleksov dlia yazykovoi mezhkulturnoi podgotovky uchyteliei ynostrannoho yazyka (na materyale yntensyvnoho obucheniya nemetskomu yazyku) [Theoretical bases of creation of methodical complexes for language intercultural preparation of teachers of a foreign language (on a material of intensive training in German)]: dys. ... dokt. ped. nauk: 13.00.02. K., 2000. – 508 s [in Russian].
3. Burak M.I. Vzaiemopov'iazane formuvannia u maibutnikh vykladachiv anhliskoi movy profesiino oriietovanoi kompetentnosti v hovorinni ta informatsiino – komunikatsiinoi kompetentnosti [Integrated building of professionally oriented speaking competence and information-communicative competence of prospective teacher trainees majoring in English]: Qualified scientific work for a Candidate Degree: 13.00.02. Ternopil, 2019. 247 s [in Ukrainian].
4. Holub I. I. Kryterii vidboru navchalnoho materialu v profesiino oriietovanomu navchanni anhliskoi movy. [Criteria for selection of educational material in professionally oriented teaching of English] Scientific periodical Scientific Proceedings of the National University of "Ostroh Academy". "Philology and Pedagogig" Series, 2010, 15: 286-295 [in Ukrainian].

5. Holub I. Yu. Formuvannya u maibutnikh perekladachiv sotsiokulturnoi kompetentsii u protsesi vuvchennia nimetskoï movy pislia anhliiskoi [Formation of future translators' socio-cultural competence in the process of learning German after English] Qualified scientific work for a Candidate Degree 13.00.02 / Kyiv. nats. linhv. un-t. Kyiv, 2010. 368 s [in Ukrainian].
6. Hupka-Makohin N. I. Navchannia maibutnikh fakhivtsiv z mizhnarodnoi ekonomiky profesiino oriientovanoho anhlovnoho audiiuvannia u protsesi samostiinoi roboty [Training of future specialists in international economics in professionally oriented English listening in the process of independent work] : Qualified scientific work for a Candidate Degree: 13.00.02. Ternopil, 2016. 286s [in Ukrainian].
7. Diachkova Ya. O. Formuvannia profesiino spriamovanoi anhlovnoï kompetentnosti v hovorinni u maibutnikh pravoznavtsiv [Formation of professionally oriented English-speaking competence in future jurists] Qualified scientific work for a Candidate Degree 13.00.02 / Kyiv. nats. linhv. un-t. Kyiv, 2014. 317 s [in Ukrainian].
8. Zaitseva, I. V. Vidbir materialiv dlia navchannia maibutnikh filolohiv anhlovnoï dyskusii na osnovi problemnykh sytuatsii [Selection of materials for training future philologists of English-language discussion based on problem situations]. Visnyk of the Kyiv National Linguistic University (KNLU). Series "Pedagogy and Psychology", 2013. 26-34 [in Ukrainian].
9. Synekop O.S. Vidbir navchalnykh materialiv dlia dyferentsiovanoho navchannia profesiino zoriientovanoho anhlovnoho spilkuvannia maibutnikh fakhivtsiv z informatsiinykh tekhnolohii. [Selection of educational materials for differentiated training of professionally oriented English-language communication of future information technology specialists] Naukovi zapysky Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Serii: pedahohika, 2017, 3: 164-172[in Ukrainian].
10. Skril I.V. Formuvannia profesiino oriientovanoi anhlovnoï leksychnoi kompetentnosti v hovorinni u maibutnikh fakhivtsiv hotelno – restoranoi spravy z vykorystanniam avtentychnykh videomaterialiv [Building Professionally-Oriented English Lexical Competence in Prospective Hotel and Catering Specialists' Speaking with Use of Authentic Video Materials]: Qualified scientific work for a Candidate Degree 13.00.02. Ternopil, 2020. 287 s [in Ukrainian].
11. Khaleeva Y. Y. Osnovy teoryi obuchenia ponymanyiu ynoiazychnoi rechy. [Fundamentals of the theory of teaching foreign language comprehension] Moscow Vysshaia shkola, 1989. 238 s [in Russian].
12. Shchukyna Y. V. Metodyka postroyeniia mnohurovnevoi modely obuchenia audyrovanyiu v systeme professyonalnoi podhotovky uchytelia ynostrannoho yazyka [Methods of constructing a multilevel model of teaching listening in the system of professional training of a foreign language teacher] : Qualified scientific work for a Candidate Degree 13.00.02. M., 2009. 261 s [in Ukrainian].
13. Civegna, K., 2005. Authentische Texte. In: Krechel, H.-L. (Hrsg.), Mehrsprachiger Fachunterricht in Ländern Europas. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 168–172 [in German].
14. Muckenhaupt, M., 2000. Fernsehrichten gestern und heute. Tübingen: Gunter Narr Verlag [in German].